

ANIMAATIOITA JA VALOKUVIA

MARTINLAAKSON KIRJASTOSSA

Kirjoittanut: Kaisa Salomaa, Vantaan kaupunginkirjasto

Kuva: Taru Liikanen

Martinlaakson kirjastossa järjestettiin Kirjasto on meidän juttu -hankkeen puitteissa syys- ja lokakuussa 2016 mediakasvatuksellisia työpajasarjoja: kaksi animaatiopajasarjaa (3 + 2 pajakertaa), ja yksi Mediamaanantai-pajasarja (8 pajakertaa). Animaatiopajoissa perehdyttiin stop motion -tekniikan avulla esineanimaation ja vaha-animaation tekemiseen. Mediamaanantaisin opeteltiin erilaisten sisältöjen, esimerkiksi valokuvien ja videoiden tuottamista. Henkilökunnasta irrotettiin yksi henkilö, kirjastonhoitaja Kaisa Salomaa, projektityöntekijäksi pitämään ja suunnittelemaan pajat. Tässä dokumentissa kuvataan pajojen sisältö ja tarjotaan pajoissa käytetyt opetusmateriaalit kenen tahansa suomalaisen kirjastolaisen hyödynnettäväksi.

PAJOJEN SUUNNITTELU JA TAVOITTEET

Pajojen suunnittelu aloitettiin jo kesällä 2016 yhdessä Vantaan kaupunginkirjaston taidekasvattaja Taru Liikasen kanssa. Suunnittelun aikana mietittiin pajojen sisällöt sekä tarvittavat tarvikkeet (esimerkiksi kuvauskotelot ja jalustat). Lisäksi mietittiin, mitä esimerkkejä ja materiaaleja pajoissa tarvitaan. Teimme esimerkiksi animaatiopajoihin valmiiksi esimerkkivideoita musiikin vaikutuksesta animaatioiden tunnelmaan sekä animaatiovideon siitä, mikä ero isoilla liikkeillä on verrattuna pieniin liikkeisiin.

Kirjastolla oli projektia varten hankittuna 10 iPadia, joita lapset käyttivät videoiden, kuvien ja animaation tuottamiseen. Pajoja varten hankittiin myös iPadeihin sopivat kuvauskotelot (iOgrapher) ja jalustat (Velbon EX-430), joihin kotelot sai kiinni. Tämä varmisti sen, että iPadit pysyivät tukevasti paikoillaan eikä kuva heilunut. Lisäksi täytyi hankkia pientä kuvausrekvisiittaa, kuten muovisia eläimiä ja dinosauruksia sekä muovailuvahaa ja spottivaloja. Kirjaston tiloista eniten käytössä oli toisinaan tapahtumahuoneenakin toimiva Hiljainen huone ja nuorten nurkka, vaikka välillä tilana toimi koko kirjasto.

Kuva: Taru Liikanen

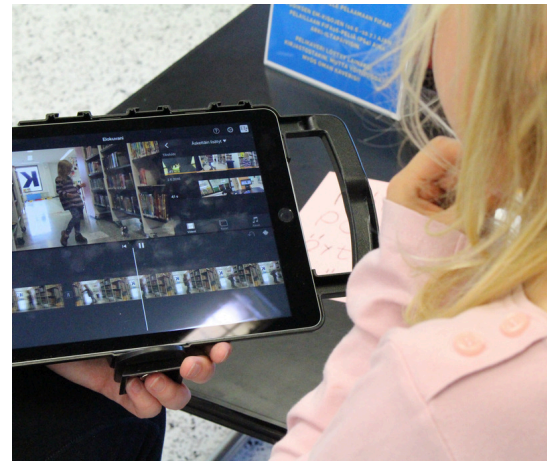

Kuva: Taru Liikanen

Pajat suunnattiin 8-11-vuotiaille lapsille, mutta pajojen osallistujien ikähaarukka oli 7-13-vuotta. Pajoihin oli etukäteen ilmoittautuminen ja maksimimäärä osallistujia oli 10 lasta. Ilmoitimme pajoista kirjastossa erilaisin mainosin ja lähetimme läheisten koulujen Wilmaan viestin pajoistamme. Lisäksi osallistujat saivat ensimmäisellä kerralla kotiin vietäväksi muistilapun, jossa muistutettiin vanhempia pajojen ajankohdista ja kuvauslupalomakkeesta.

Pajojen tavoitteena oli, että lapset oppivat erilaisia median muotoja: mikä kaikki on mediaa ja mitä työtä kuvien taakse kätkeytyy. Tämä oli tarkoitus opettaa antamalla välineitä ja tilaa sen oppimiselle. Lisäksi tavoitteina oli, että lapset oppivat mediakriittisyyttä, medialukutaitoja ja omaa tuottajuutta.

Animaatiopajojen fokus oli lähinnä lasten omassa tuottajuudessa eli he tekivät omia sisältöjä, kun taas Mediamaanantaiden fokus oli enemmän mediakriittisyydessä, jota opittiin tuottamalla omaa sisältöä. Molemmissa tarkoitus oli, että lapset oppivat näiden aiemmin mainittujen tavoitteiden lisäksi ryhmätyöskentelytaitoja ja uusien sovelluksien ja laitteiden käyttöä.

Kuva: Taru Liikanen

Kuva: Taru Liikanen

Kuva: Maija Lehtola

ANIMAATIOPAJAT

Esineanimaatiopaja:

1. Tutustumista muihin osallistujiin, ohjelmaan, laitteisiin ja animaatioiden tekemiseen. Tehtiin animaatio ilman käsikirjoitusta ja tehtiin seuraavan animaation käsikirjoitus.
2. Stop Motion Studio -ohjelmalla esineanimaation tekeminen
3. Editoi animaatio iMoviella ja lisää äänet.

Vaha-animaatiopaja:

1. Tutustuminen vaha-animaatioon ja animaation tekeminen.
2. Editointi ja äänien lisäys.

Yhden animaatiopajan kesto oli 1,5 tuntia. Vetäjiä pajoissa oli yleensä kaksi, projektityöntekijän lisäksi lukiolainen tai Martinlaakson kirjaston työntekijä.

Esineanimaatiopajoissa lapset pääsivät tutustumaan animaatioiden tekemiseen ja Stop motion studio -sovellukseen, jolla animaatiot tehtiin. Lisäksi lapset tekivät käsikirjoituksen animaatioonsa ja miettivät, mitä rekvisiittaa he tarvitsevat animaatioonsa. Toisella kerralla lapset kuvasivat animaationsa ja osa pääsi jo editoimaan ja äänittämään. Kolmannella kerralla lapset editoivat ja lisäsivät äänet animaatioihinsa iMoviella ja lisäksi he tekivät pienen animaation kirjasta.

Vaha-animaatiopajoissa lapset pääsivät tutustumaan vaha-animaatioihin ja niiden tekemiseen. Vaha-animaatiopajaan osallistuivat samat lapset kuin esineanimaatiopajaan, joten lapsille ei tarvinnut enää opettaa animointia tai kuinka ohjelma toimii. Ensimmäisellä kerralla lapset kuvasivat animaationsa ja toisella kerralla he editoivat sitä ja lisäsivät äänet. Toisella kerralla kävimme myös läpi äänien ja musiikin uudelleenkäyttöä sekä tekijänoikeuksia.

Lapset innostuivat animoinnista ja heillä oli hyvin aikaa toteuttaa omaa visiotaan. Kolme pajakertaa oli hyvä määrä, koska lapset pääsivät tutustumaan heille tuntemattomaan ohjelmaan ja siihen mitä animointi ylipäättänsä on. Osallistuneet lapset toivoivat lisää animaatiopajoja.

Animaatiopajoissa oli ehkä hieman liikaa aikaa. Tästä syystä tyypitimme keväällä 2017 pidettävän animaatiopajasarjan kerroista pois puoli tuntia. Lasten kanssa olisi voinut käydä läpi enemmän kuvakulmia ja -kokoja sekä taustan rauhoittamista. Kevään animaatiopajoissa on tarkoitus käydä läpi näitä asioita enemmän.

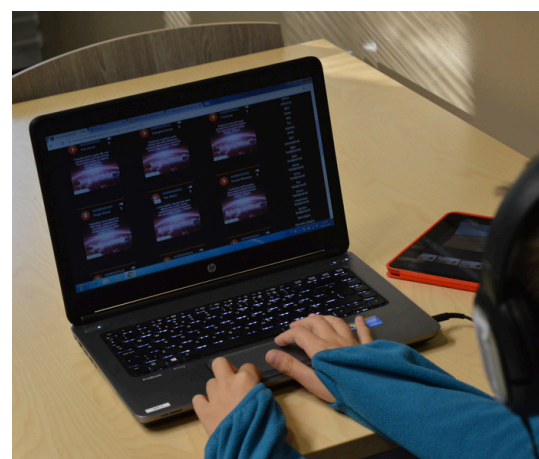
Kuva: Taru Liikanen

Kuva: Majja Lehtola

Kuva: Kaisa Salomaa

Kuva: Kaisa Salomaa

Kuva: Kaisa Salomaa

MEDIAMAANANTAI

1. Valokuvaus ja kuvakulmat valokuvasuunnistuksella
2. Valokuvaus ja valaisu: valokuvattiin asetelmia erilaisilla kohdennetuilla valoilla
3. Esineanimaatio: lyhyt esineanimaatio stop motion studio -ohjelmalla
4. Mainos: videomainoksen suunnittelua ja kuvaaminen
5. Mainos: videomainoksen editoiminen ja äänet
6. Kansikuvat ja kirjojen sisältöjen kuvittaminen
7. Valomaalaus ja kummituskuvat Slow shutter cam -ohjelmalla
8. Valokuvanäyttelyn kuvien valitseminen ja tuotosten läpi käyminen sekä palaute.

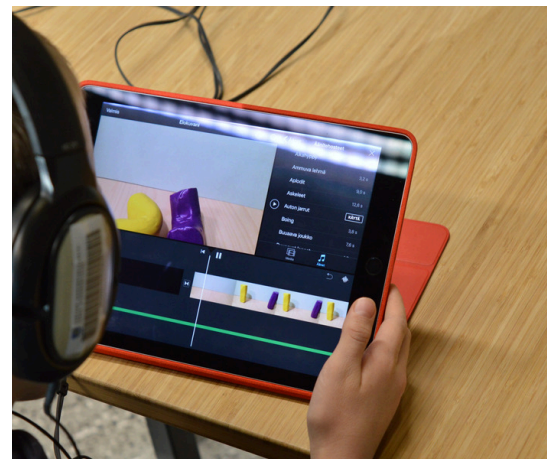
Mediamaanantait järjestettiin kirjastossa nimensä mukaisesti maanantaisin 12.9.-31.10.2016 eli kahdeksan kertaa. Mediamaanantaissa osallistujat pääsivät tutustumaan erilaisiin median muotoihin ja niiden tekemiseen.

Mediamaanantaissa oli monia erilaisia aiheita: valokuvaus, esineanimaatio, videomainoksen tekeminen, kirjan kannen kuvittaminen ja kirjan sisällön kuvittaminen. Valokuvaus ja kuvakulmat olivat ensimmäisen kerran aihe. Silloin teimme valokuvasuunnistuksen, jossa tarkoituksena on käydä läpi erilaisia kuvakulmia ja tutustuttaa osallistujia kameran käyttöön.

Toisella kerralla tutustuimme valokuvaukseen ja valaisuun. Teimme asetelmia, joihin kokeilimme erilaista valaistusta. Tässä oli tärkeää, että kamera pysyi paikallaan ja tausta oli "rauhoitettu", jotta lapset näkivät mikä ero erilaisilla valaisuilla on valokuvissa. Kolmantena kertana teimme esineanimaation. Animaatioiden aiheena oli "kirja kohtaa esineen".

Kuva: Maija Lehtola

Kuva: Kaisa Salomaa

Neljäntenä ja viidentenä kertana teimme mainoksen. Ensimmäiseksi tutustuimme mainosiin ja niiden tekemiseen, jonka jälkeen jokainen osallistuja sai oman roolinsa ja ryhdyimme kuvaamaan mainosta. Seuraavalla kerralla lapset pääsivät katsomaan kuvattua materiaalia ja jokainen osallistuja editoi ja äänitti oman mainoksensa.

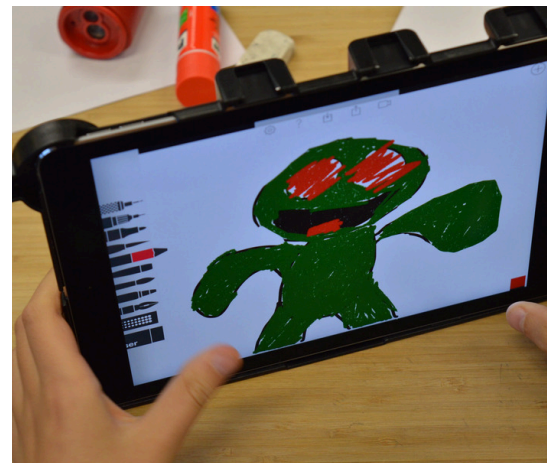
Kuudennella kerralla osallistujat tekivät erilaisilla tekniikoilla uusia kansikuvia kirjoihin ja lopuksi kuvittivat kirjan sisältöä. Näitä tekniikoita oli piirtäminen paperille ja Tayasui Sketches -ohjelmalla sekä kollaasit. Seitsemännellä kerralla aiheena oli valomaalaus ja kummituskuvat. Tämän teimme Slow Shutter Cam -ohjelmalla. Tästä lapset pitivät todella paljon. Viimeisellä kerralla kävimme läpi Mediamaanantaissa tehtyjä materiaaleja ja valitsimme yhdessä heidän parhaista kuvistaan näyttelyyn kuvia.

Mediamaanantaissa hyvää oli se, että osallistujat pääsivät tutustumaan kattavasti erilaisiin median tekemisen muotoihin.

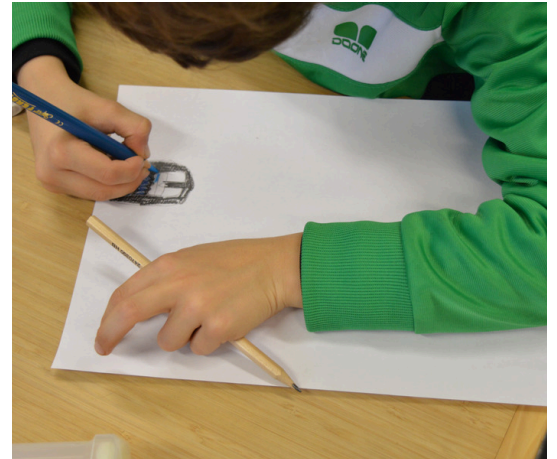
PAJOISSA SYNTYNEET MATERIAALIT JA LASTEN ANTAMA PALAUTE

Lapset tuottivat pajoissa paljon erilaista materiaalia, animaatioita, videoita ja valokuvia. Osa kuvista julkaistiin kirjaston Facebook-sivuilla. Kaikki videot jaettiin kirjaston omalla Youtube-kanavalla, jotta lapset pääsivät itse näyttämään perheilleen tuotoksensa. Lisäksi kirjastossa järjestettiin valokuvanäyttely Mediamaanantaissa otetuista kuvista. Nämä kuvat lapset valitsivat itse kaikista ottamistaan kuvista. Lasten tuottamat materiaalit jäävät kirjastolle, mutta niitä ei ole tarkoitus käyttää esimerkiksi markkinoinnissa tai missään muuallakaan.

Lapset pääsivät kirjoittamaan jokaisen pajakokonaisuuden lopuksi palautteen. Palaute oli viisiosainen lomake, jossa jokaisen kysymyksen jälkeen oli vapaamuotoinen vastaus. Tämän palautelomakkeen oli laatinut aiemmin taidepedagogi Taru Liikanen. Palautteessa kysyttiin lasten mielipidettä työpajasta ja se oli aina positiivista. Vastaukset vaihtelivat OK:sta ihanaan ja aina aivan mahtavaan asti. Seuraava kysymys oli, mistä opista oli osallistujalle eniten hyötyä. Tähän lapset eivät osanneet vastata muuta kuin että ohjelmasta, jolla esimerkiksi animaatioita tehtiin.

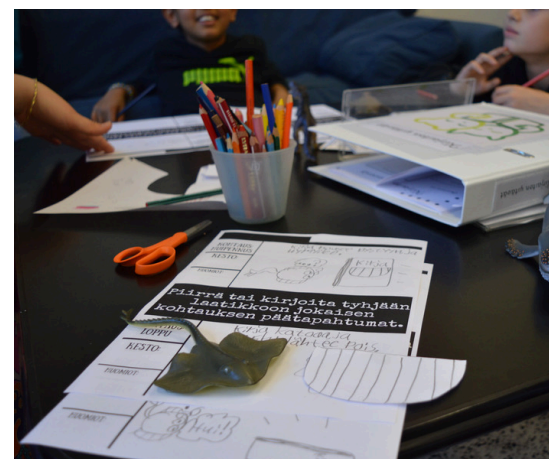
Kuva: Kaisa Salomaa

Kuva: Kaisa Salomaa

Kuva: Taru Liikanen

Kuva: Maija Lehtola

Kolmantena palautteessa kysyttiin, mikä oli tylsää tai turhaa, ja lasten mielestä mikään ei ollut tylsää tai turhaa. Neljännessä kysymyksessä kyseltiin jäivätkö osallistujat kaipaamaan jotain lisää. Animaatiopajojen palautteissa ei toivottu mitään lisää, muuten kuin animaatioiden tekemistä. Mediamaanantain palautteissa jäätin toivomaan pelien tekemistä.

Viimeisenä kysymyksenä oli mitä muuta osallistujat haluaisi tehdä kirjastolla. Tässä vastaukset vaihtelivat eniten ja toiveita oli läksypankki (ilmeisesti lapsi toivoi apua läksyjen tekemiseen, kuten esimerkiksi Läksyhelppi), nettisivujen tekeminen, videon editointia koneilla, toimintaelokuvapaja, pelaamista, pelien tekemistä sekä lisää animaatiopajoja.

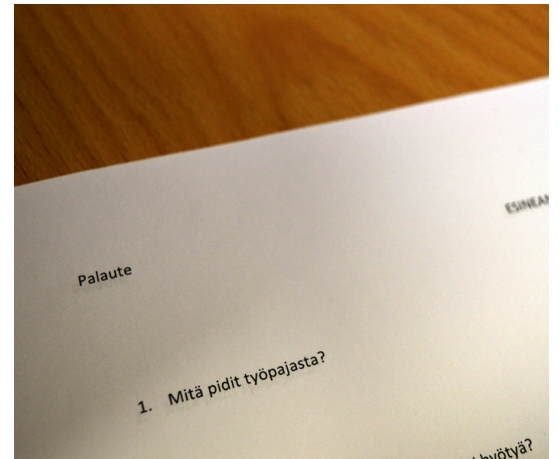
Martinlaakson kirjastossa jatkuu mediakasvatuksellinen pajatoiminta keväällä 2017. Järjestämme talvilomaviikolla animaatiopajasarjan, joka on kolmena eri päivänä tunnin kertoina. Lisäksi pidämme mediapajasarjan, joka järjestetään neljänä kertana keväällä tunnin pajakertoina. Sisältö on pääosin otettu syksyn pajoista.

Linkki hankeraporttiin:

<http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kirjasto-meid%C3%A4n-juttu>

Kuva: Kaisa Salomaa

Kuva: Kaisa Salomaa

Kuva: Maija Lehtola

YHTEENVETO TARVITTAVASTA:

1. Tila, jossa voi järjestää pajoja
2. Henkilökunta, joka vetää pajoja ja mielellään myös apuohjaaja
3. Aikaa opetella tekniikka ja ohjelmat
4. Tarvikkeet, joilla pajat pidetään:
  - iPadeja
  - kuvauskotelot joihin iPadit sopivat, esim. iOgrapher
  - jalustat, esim. Velbon EX-430
  - lamppuja, joita voi kohdistaa tiettyyn kohtaan, esim. jalkalamppuja
  - esineitä, joita lapset voivat animoida
  - Ohjelmat, joilla tehdä animaatiot, esim. Stop Motion Studio ja iMovie
5. Kuvauslupa- ja palautelomakkeet

KOHTAUS:
ALOITUS

KESTO:

HUOMIOT:

Piirrä tai kirjoita tyhjään
laatikkoon jokaisen
kohtauksen päätapahtumat.

KOHTAUS:
KESKIOSA

KESTO:

HUOMIOT:

KOHTAUS:
HUIPENNUS

KESTO:

HUOMIOT:

Piirrä tai kirjoita tyhjään
laatikkoon jokaisen
kohtauksen päätapahtumat.

KOHTAUS:
LOPPU

KESTO:

HUOMIOT:

VALOKUVASUUNNISTUS

Kun olet saanut otettua kuvan johon olet tyytyväinen, ruksaa kohta ja siirry listalla eteenpäin.

- Kuvaa mielenkiintoinen kirja - alakulmasta
- Kuvaa kasvi - yläkulmasta
- Kuvaa tuoli uudesta näkökulmasta katsottuna
- Kuvaa lelu - suoraan ylhäältäpäin kuvattuna
- Kuvaa toinen osallistuja - vinosta kuvakulmasta
- Kirjahylly - suoraan alhaalta päin
- Kuvaa jotain kaunista - edestäpäin kuvattuna
- Kuvaa jotain pahanmakuista - suoraan edestäpäin
- Kuvaa jotain karvaista - hyvin läheltä
- Kuvaa hauskin asia kirjastossa
- Kuvaa jonkin asian sisäosa/sisäpuoli
- Ota epätarkka kuva
- Ota tärähtänyt kuva
- Kuvaa maaten maassa/lattialla
- Ota selfie
- Ota kuva heijastuksesta
- Kuvaa jotain keltaista
- Kuvaa jotain sinulle tärkeää

Tehnyt: Kaisa Salomaa, Vantaan kaupunginkirjasto

KIRJASTON VÄRISUUNNISTUS

Ota kuvia iPadin kameralla oman värisistä asioista. Kun olet saanut otettua kuvat, avaa kollaasi ohjelma ja tee kuvistasi kollaasi.

**KUVAA
KAIKKI
KELTAISET
ASIAT
KIRJASTOSSA**

**KUVAA
KAIKKI
SINISET
ASIAT
KIRJASTOSSA**

**KUVAA
KAIKKI
MUSTAT
ASIAT
KIRJASTOSSA**

**KUVAA
KAIKKI
PUNAISET
ASIAT
KIRJASTOSSA**

**KUVAA
KAIKKI
VIHREÄT
ASIAT
KIRJASTOSSA**

**KUVAA
KAIKKI
VALKOISET
ASIAT
KIRJASTOSSA**

**BONUS:
KUVAA KAIKKI RUSKEAT
ASIAT KIRJASTOSSA**

Tehnyt: Kaisa Salomaa, Vantaan kaupunginkirjasto

STOP MOTION ANIMAATION TEKEMINEN

SUUNNITTELE ANIMAATIOTASI JA TEE SILLE KÄSIKIRJOITUS

Kartoita mitä kaikkea tarvitset animaatioosi. Suunnittele mitä animaatioissasi tapahtuu.

HANKI TARVITSEMASI REKVISIITTA

Millainen taustasi on? Haluatko erilaisen valon joihinkin kohtauksiin? Tarvitsetko meren tai oksan?

ETSİ RAUHALLINEN PAIKKA ANIMAATIOSI KUVAAMISELLE

Katso että animaatioosi tausta ei ole liian hälyisä. Kuvaa mieluiten yhdessä kohtaa jotain rauhallista taustaa vasten.

KUVAA ANIMAATIOSI

Kuvaa animaatioosi Stop Motion ohjelmalla. Käytä kuvatessasi "haamukuvaa" jolloin näet missä esine oli aiemmin. Liikuta esinettäsi mahdollisimman vähän kerrallaan. Muista, että animaatioissa on 12 kuvaa sekunnissa!

LISÄÄ ÄÄNET JA MUOKKAA ANIMAATIOSI

Avaa videon käsittelyohjelma, kuten iMovie. Muokkaa kuvaamasi materiaali tässä ohjelmassa. Äänet voit esimerkiksi valita ohjelmiston äänistä tai äänittää ne itse. Lisää animaation alkuun alkutekstit ja loppuun lopputekstit.

Tehnyt: Kaisa Salomaa, Vantaan kaupunginkirjasto

KUVAKOOT

Kuinka paljon ihminen tai asia näkyy kuvassa

LAAJA KUVA

Esine tai ihminen näkyy osana ympäristöään. Kuvassa esineen tai ihmisen ympärillä on tilaa.

KOKOKUVA

Esine tai ihminen näkyy kokonaan eli päästä varpaisiin. Kuvassa esineen tai ihmisen ympärillä ei ole turhaa tilaa.

PUOLIKUVA

Esine tai ihminen näkyy puoliksi. Esimerkiksi kuvassa ihmisen pään päällä ei ole turhaa tilaa ja ihminen on kuvattu navasta ylöspäin.

LÄHIKUVA

Esine tai ihminen näkyy todella läheltä. Esimerkiksi kuvassa näkyy vain ihmisen kasvot.

ERIKOISLÄHIKUVA

Esine tai ihminen näkyy todella todella läheltä. Esimerkiksi kuvassa näkyy vain ihmisen silmä.

Tehnyt: Kaisa Salomaa, Vantaan kaupunginkirjasto

VALOMAALAUUS JA KUMMITUSKUVAT

VALOMAALAUUS

Avaa Slow Shutter Cam iPadistä.

Ota kuvia seuraavilla asetuksilla:

Capture Mode: Light trail,
Shutter speed: 15 tai 20 sec.

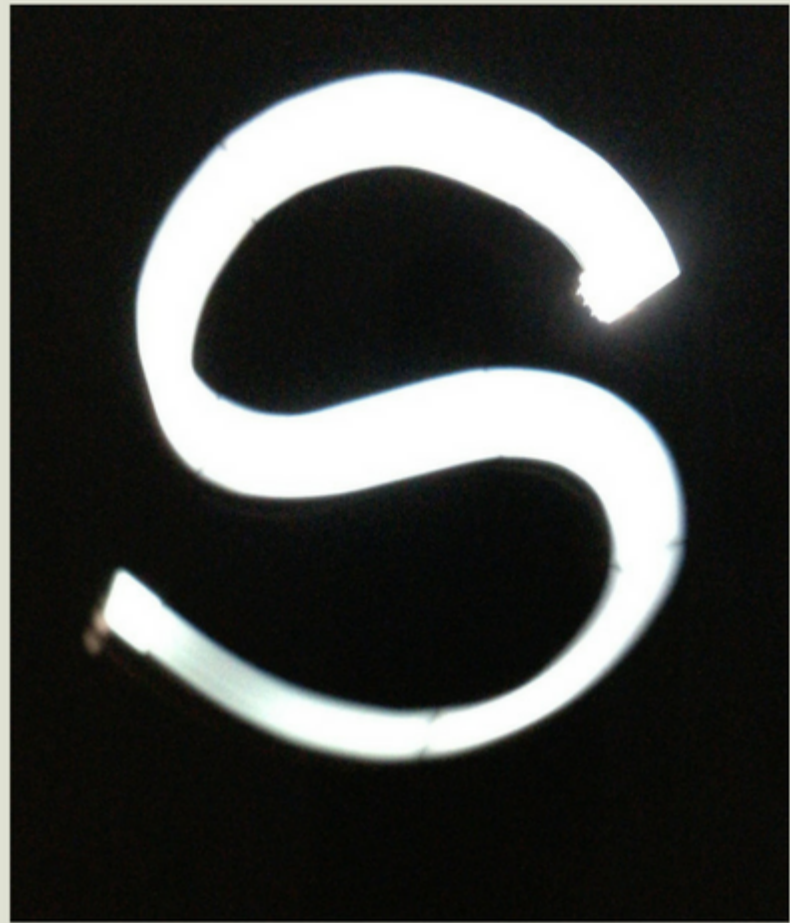
Light sensitivity: 1/8

ISO: Auto

Tee esimerkiksi kirjaimia tai kuvioita. Kokeile rohkeasti.

Kokeile eri ajastuksella, valoherkkyyksillä ja ISO-asetuksilla.

Millaisia kuvistasi tulee?

KUMMITUSKUVAT

Avaa Slow Shutter Cam iPadistä.

Ota kuvia seuraavilla asetuksilla:

Capture Mode: Light trail

Shutter speed: Minimum

Light sensitivity: 1/8

ISO: Auto

Ota ensimmäisen kuvan "päälle" toinen kuva erilaisella valaistuksella.

Ota kuva niin että kuvassa onkin joku muu haaleampana.

